

PRIN ARTĂ, SPRE O LUME A PĂCII

Aurora Gligan

Colegiul Tehnic "Anghel Saligny"

Cluj-Napoca

Argument

În momentul actual constatăm înmulțirea și agravarea problemelor cu care se confruntă școala, familia și societatea, în general. Conflictele s-au înmulțit și agravat pe an ce trece, fapt evident, în special pentru cadrele didactice, persoane care sunt, prin vocație, implicate în educație. Constatăm ca elevii sunt din ce în ce mai reticenți la metodele clasice de educare, metoda prelegerilor bine intenționate nu mai dă rezultatele așteptate, mesajul prelegerii se duce în gol sau se lovește de un zid. Pe de altă parte, părinții sunt din ce în ce mai ocupați și, mai ales, nu mai găsesc punți către sufletul propriilor copii, "nu mai știu ce e în capul lor", iar comunitatea își exprimă îngrijorarea și nemulțumirea referitor la soluțiile și rezultatele pe care sistemul clasic de educație le oferă.

În aceste condiții de înstrăinare, de creștere a gradului de nemulțumire a fiecărei părți aflate în relație este evident ca metodele de până acum nu mai au randamentul așteptat și sunt depășite cerând la modul imperativ tratarea problemei dintr-o altă perspectivă. După cum se observă diferitele abordări de până acum și-au atins limitele, impunându-se o abordare a problemei formării unei generații de tineri care să se integreze în mod armonios din punct de vedere socio-profesional și care să se autorealizeze atingând un nivel cât mai ridicat de bunăstare pe toate nivelurile ființei lor.

Proiectul educativ "Prin artă, spre o lume a păcii" și-a propus ca printr-o abordare interdisciplinară să ridice la un nivel cât mai înalt sau să refacă legătura școală-familie-comunitate în folosul tuturor actorilor implicați. În atingerea acestui scop, aducerea actorilor în același spațiu și stabilirea unei comunicări autentice între părți este primordială. Fiecare dintre actorii implicați dorește să se exprime și să fie înțeles, fiecare are propria perspectivă asupra lucrurilor pe care și-o dorește validată și acceptată de către cealaltă parte. Pentru aceasta, căutarea punctelor comune, negocierea diferențelor și găsirea prin consultare a unor soluții pozitive la problemele cu care fiecare se confruntă este esențială.

Comunicarea este un ansamblu de acțiuni care au în comun transmiterea de informații între două persoane, numite interlocutori, sau mai formal, emițător și receptor.

Comunicarea duce la stabilirea unei legături între emițător și receptor, iar în mod obișnuit rolurile se inversează neîncetat.

Informația transmisă de la emițător la receptor este un mesaj codificat. Emițătorul codifică, receptorul decodifică mesajul. Pentru ca informația să ajungă de la emițător la receptor este necesar să fie folosit același cod pentru codificare și pentru decodificare.

Există o legătură directă între ceea ce simt oamenii și modul în care reacționează. În procesul de comunicare, dacă emițătorul și receptorul au aceleași sentimente sau sentimente foarte apropiate în legătură cu subiectul comunicării, transmiterea informației se face mult mai fidel.

Atunci când partenerii comunicării sunt părinți și copii, profesori și elevi, comunitate și adolescenți există posibilitatea ca unul dintre ei să aibă sentimente mult mai nuanțate în legătură cu subiectul comunicării. Dacă emițătorul și receptorul ajung să aibă sentimente asemănătoare legate de tema comunicării, aceasta se va realiza mult mai exact.

Transmiterea unor sentimente legate de o temă dată se realizează foarte firesc prin artă, iar teatrul reunește o multitudine de modalități de exprimare a gândurilor și sentimentelor ființei umane, și anume:

- verbal, pe cale orală (interpretare) și scrisă (scenariul)
- prin sunet: muzică, coloană sonoră, tonalitatea vocii
- prin imagine: grafică, scenografie, costume
- prin expresia corporală și a feței
- prin mișcare scenică și dans

Derularea programului

Scopul programului este de a conștientiza și îmbunătăți legătura dintre școală-familie-comunitate prin implementarea unui program de mediere a conflictelor și educație pentru pace, ce implică participarea activă a elevilor, a cadrelor didactice, a familiei și societății civile.

Teatrul este o modalitate artistică și complexă pe care am experimentat-o cu succes pentru a armoniza și a ridica nivelul de eficiență a comunicării între cele patru categorii: profesori, elevi, părinți, societate. Prin teatru emoțiile care se transmit sunt mult mai puternice decât printr-o comunicare obișnuită. Starea personajelor, cu toate nuanțele ei, este receptată de spectatori care, atunci, doresc să participe la o dezbatere pe tema propusă, adică să se implice în rezolvarea conflictului.

Programul educativ de Teatru-Dezbatere se desfășoară la Colegiul Tehnic „Anghel Saligny” an de an, din 2001. În această perioadă au participat la acest program peste 500 de părinți, aproximativ 250 de profesori din licee, colegii și școli generale din județul Cluj și județele Mureș și Bihor, aproximativ 700 de elevi implicați direct în conceperea și punerea în scenă a pieselor de teatru și peste 1200 de elevi spectatori ai pieselor de teatru și participanți la dezbateri.

Programul educativ se desfășoară astfel:

Participanții propun temele pentru spectacol. Elevii sunt cei care propun majoritatea covârșitoare a temelor, temele pe care doresc să le pună în scenă și să le dezbată, în legătură cu care doresc să afle și părerile altor colegi, a prietenilor, părinților și profesorilor. Temele alese se referă la problemele reale cu care elevii se confruntă, probleme în legătură cu care fie nu au curajul să recunoască în mod direct că le-au din teama de a fi ridiculizați sau admonestați, fie soluțiile pe care le-au găsit singuri sau le-au primit dinafară nu îi mulțumesc. Au fost propuse teme și de

către părinți, profesori, ONG-uri (Fundatia Estuar, Asociația Peace-Forum). Printre temele de interes pentru participanți se numără: relațiile dintre colegi, intoleranța socială, etnică, religioasă, relația de prietenie și de cuplu, relațiile părinți-copii, adolescenți-adulți, profesori-elevi, consumul de tutun, alcool, droguri, relațiile interculturale, alegerea profesiei dorite.

Etapa următoare constă în formarea grupurilor de elevi și realizarea documentării în legătură cu ce înseamnă scrierea unui scenariu de teatru, care sunt aspectele pe care trebuie să le îndeplinească pentru a realiza transmiterea mesajului cât mai clar și pentru a atinge standarde artistice cât mai înalte. Pe baza problemelor identificate, a temelor alese, elevii scriu scenariile sub îndrumarea unui profesor.

Elevii sunt cei care pregătesc și o coregrafie pe o melodie cunoscută dar cu versuri originale care ilustrează tema aleasă.

Elevii aleg costumele, realizează scenografia, afișul spectacolului lor precum și “fluturași” de promovare a spectacolului și “fluturași” cu citate care invită la meditație pe tema respectivă.

Regia spectacolelor este realizată tot de către elevi sub îndrumarea profesorilor.

Introducerea temei prin partea muzical-coregrafică are și rolul de antrenare a publicului.

Piesa de teatru se desfășoară până în punctul culminant, când moderatorul sau moderatorii dezbaterii (tot elevi), opresc spectacolul și inițiază dezbaterii pe tema la care participă toți spectatorii: elevi, părinți, profesori, reprezentanții unor agenți economici, reprezentanți ai ONG-urilor, alți reprezentanți ai societății.

Dezbaterii are ca scop înțelegerea corectă a mesajului spectacolului, exprimarea unor puncte de vedere referitor la cauzele conflictului, la ceea ce simt personajele în situația în care se află, la consecințele posibile, la responsabilitățile care revin fiecărui personaj, la soluțiile pozitive posibile de rezolvare a conflictului. Spectatorii pot propune diferite moduri de continuare a piesei de teatru. Cele mai valoroase idei exprimate sunt notate pe “tabla înțelepciunii”-o foaie de flipchart și sunt reluate pentru a se medita mai profund în scopul aplicării lor. Toți participanții se focalizează pentru găsirea soluției optime de rezolvare a problemei și în aceste condiții se produce o avalanșă de idei pentru soluționarea conflictului. Prin dezbaterii elevii exersează purtarea unui dialog constructiv și civilizată în care este respectată părerea fiecărui participant, exprimarea asertivă a propriilor gânduri și sentimente fără a răni sau ofensa persoanele care au alte opinii.

După dezbaterii, piesa de teatru se continuă cu varianta propusă de scenariști și cu variantele propuse de public. În anexă este prezentat un exemplu de scenariu scris de către elevi de la Colegiul Tehnic “Anghel Saligny”.

Se observă ca pe durata pregătirii spectacolelor grupurile de elevi se coagulează foarte bine, experimentând ei înșiși diferențe de idei sau chiar conflicte pe care au ocazia să le rezolve prin chiar modelul pe care îl propun. În cadrul programului participanții se descoperă pe sine și în același timp se descoperă unii pe alții, se stabilesc punțile de comunicare, se strâng legăturile, se deschid sufletele, se descoperă ca ființe umane care au șansa să trăiască împreună într-un mod

armonios, au șansa de a crea împreună, de a-și uni visele și de a acționa pentru împlinirea lor, pentru ca viața să fie bucuria de a trăi împreună în pace și armonie.

Evaluare

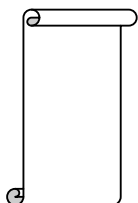
Din evaluările programului făcute prin discuții, chestionare aplicate participanților, prin compararea numărului de participanți, a numărului de teme abordate, a numărului de intervenții în dezbateri cu cele din anul anterior, dar și printr-o analiză calitativă a scenariilor și a dezbaterilor am constatat ca eficiența și calitatea programului a crescut an de an.

În continuare prezentăm un exemplu de chestionar aplicat în scopul evaluării programului.

Chestionar de evaluare

1. În ce măsură credeți că relația voastră cu cei din jur s-a îmbunătățit – în general?

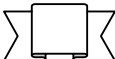

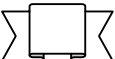
Scrieți pe papyrus o notă de la 1 la 10:

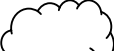

- 1 reprezentând identificarea de zero elemente învățate pe parcursul programului care v-au ajutat să vă îmbunătățiți relațiile cu ceilalți;
- 10 reprezentând îmbunătățirea relațiilor cu cei din jur în mod semnificativ, prin folosirea metodelor de mediere pașnică și promovare a mesajelor pozitive învățate.

2. Apreciați, procentual, gradul Dvs. de confort în:

Societate Colectiv Clasă Familie

% % % %

3. Apreciați, procentual, îmbunătățirea relațiilor Dvs. cu părțile cu care erați în conflict înainte de a participa în program: %

4. Numiți trei urmări pozitive imediate, la nivel personal, colectiv și familial:

5. Exemplificați modul în care v-a crescut empatia față de cei din jur, în urma participării la programul Teatru-Dezbateri (1 exemplu):

6. Prezentați un exemplu concret de viață, din afara programului Teatru-Dezbatere, în care tehnicile învățate și practicate în cadrul programului au fost utilizate pentru rezolvarea pe cale pașnică a unui conflict:

Bibliografie:

1. Faber Adele, Mazlish Elaine, Nyberg Lisa, Templeton Rosalyn Anstine- Comunicarea eficientă cu copii, Curtea veche, 2002
2. Rus Călin, Chereji Christian-Radu, Mureșan Iustin- Științe ale comunicării, Accent, 2005
3. Sălăgean Daniela, Eliade Steliana, Plosca Marin, Bogorin Veronica, Vasilescu Ruxandra- Consiliere și orientare, Eurodidact,2007
4. Cojocaru, Stefan, Evaluarea programelor de asistenta sociala, ed. Polirom, Iasi,2010
5. Unrau, Yvonne A., Gabor, Peter A., and Grinnell, Richard M. Jr , Evaluation in social work : the art and science of practice. 4th ed. NY: Oxford University Press, 2007.

Anexă

BOMBA DIN GHIOZDAN

Alina Ciuciui, clasa a X-a D,
Colegiul Tehnic „Anghel Saligny”
Cluj-Napoca

Prima zi de școală. Elevii clasei a XI-a sunt în jurul unei bănci pe care este aprinsă o lumânare.

DIRIGINTA: - Bună ziua! Dragii mei, sper că ati petrecut bine vacanța, dar vom vorbi mai multe după ce mă voi întoarce. Trebuie să merg la direcțiune. Înainte, vi-l prezint pe noul vostru coleg, Abdul Rachid. Să-l primiți cum se cuvine. Abdul, stai în banca a doua, cu Sergiu. Revin cât pot de repede. (*Iese*)

SERGIU: - Abdul ? Ești mulțumit ? Cu mine nu stai în bancă !!

ABDUL: - Da !

SAMY: - Sergiu, ai auzit? E arab!! Bietul Mihai !!! Din cauza musulmanilor lui a murit !
Nici măcar nu împlinise 16 ani !!

SERGIU: - Iar azi, dacă ar mai fi trăit, ar fi împlinit 17 ani ...

DIANA: - Ce ghinion pe capul lui! A fost în vizită la sora lui, tocmai când au fost acele atentate teroriste... Au murit amândoi...

SAMY :- Îl urăsc pe tâmpitul ăsta de arab !! Hai, dispari de la noi din clasă!

SERGIU: - Samy, Abdul trebuie să plătească pentru moartea lui Mihai!

DIANA: - Nu vă legați de el ! El nu e de vină !

SAMY: - Tu, să taci ! Nu te băga ! Dacă te deranjează, pleacă !

DIANA: - Nu știi nimic despre el, cu ce te ajută că strigi așa?

SAMY: - Dă-te la o parte din fața mea, Diana ! Ți-a spus Samy, nu te băga, că o pățești și tu!

SERGIU: - Hei, (*către Abdul*) ți-am dat eu voie să te apropii de banca asta ?

SAMY: - Ia dă ghiozdanul încoace! N-ai cumva vreo bombă ascunsă în el ? (*In timp ce-i scoate pe rând lucrurile și le aruncă pe jos...*) . Ce vrei de la noi, nenorocitul? Nu ți-a fost destul că l-ai omorât pe Mihai? Vrei să ne omori și pe noi??

SERGIU: - Ticălosule! (*Către Abdul, împingându-l*).

SAMY: - Asasinule !

DIANA: - Încetați ! Samy! Sergiu! Să știți că mă duc după doamna dirigintă!

ABDUL: - Dați-mi pace ! Nu v-am făcut nimic.

SERGIU: - Ia uite, B.L. junior are și limbă! Credeam că nu știi vorbi!

ABDUL: - Ce vreți de la mine?

SAMY: - Să plătești pentru moartea lui Mihai ! Auzi ? !

STOP (dezbateri)

ABDUL: - Credeți că eu mă bucur pentru ceea ce s-a întâmplat în Spania și America? Ei, bine, nu!

SERGIU: - Ei, aș, chiar nu te bucuri?

ABDUL: - Nu, nu mă bucur... Și tatăl meu a murit în atentatul din America!

SAMY:- Poate era în avion, amenințându-l pe pilot !

DIANA: - Lăsați-l să spună ce are de spus !

ABDUL: - Biroul tatălui meu era în W.T.C. Eram cu mama când am aflat că turnurile au fost lovite...

SERGIU: - Și acum, ce cauți în România ?

ABDUL: - Mama e din Cluj. Acum, că am rămas doar noi, ne-am întors să locuim împreună cu bunicii mei...

SAMY: - Ne pare rău de necazul tău... Chiar nu știam prin ce treci !

SERGIU: - Te rugăm să ne ierți ! Hai, stai cu mine în bancă, dacă mai vrei...

ABDUL: - Ok!